VELKÁ DOBRODRUŽSTVÍ

Za sovami a záhadnými místy do Velkých Přílep

GPS souřadnice: 50.16006, 14.3111649

Praktické informace

Délka trasy: 5 km

Obtížnost: Lehká trasa vedoucí z velké části přírodou po rovince a polní cestě. Sem tam je odbočka na kopec a pochod strání, kde kočárky neprojedou, ale tyto odbočky jsou dobrovolné. Pejsky můžete vzít s sebou, ale musí být na vodítku. Výlet projedete pouze terénním kočárkem.

Parkování: U autobusové zastávky na točně a nedaleko meteorologického sloupu je malé parkoviště zdarma.

www.idos.cz

Turistická mapa: Odkaz na mapy.cz

WC: Kavárna NA KAFÍČKO, Nová hospůdka (dům U Korycha), Restaurace Špejchar

Možnost občerstvení: Kavárna NA KAFÍČKO, Nová hospůdka (dům U Korycha), Restaurace Špejchar

Nejbližší další výlety agentury Velká dobrodružství: Peruc, Do Stínadel za Rychlými šípy, Po stopách Golema, Okoř, Veltrusy, Nelahozeves atd.

Trasu pro vás prošla Lucie Nachtigallová.

Výlet testovali sourozenci Petr a Milan H. z Vršovic.
Péťa (4 roky): „Viděl jsem namalovaná zvířátka a hrnečky na plotě, taky jsme vylezli ke kříži. Máma se tu bála, že spadnu.“
Milánek (6 let): „Výlet byl hezký. Mám rád zvířátka, tak se mi líbili koníčci a také vyprávění o sově, která hrála v pohádce.“

Popis výletu - Legenda pro rodiče

Milí cestovatelé,

zveme vás do míst, kde žili lidé již v pravěku. Možná to bylo dobrou půdou a skvělou polohou nebo třeba také tím, že některá místa tady vyzařují zvláštní energii. Obcí Velké Přílepy vás moc rádi provedeme a ona tajemná místa vám ukážeme. Budeme si vyprávět o kapličkách, pověstech, pohádkách, ale také o sovách, které nás celým výletem budou provázet.

Výlet vznikl s laskavou podporou a pomocí místní knihovny a finanční dotací obce Velké Přílepy. Díky tomu je zdarma. :)

Dopis dětem

Ahoj, kluci a holky, dnešní cesta za hádankou se vám bude moc líbit. Téměř celou dobu pošlapeme po rovince, na trase uvidíte mnoho zajímavostí a chvílemi se putování změní v až dobrodružné. Třeba když se budete po provazech snažit dostat ke kouzelnému kříži... Pokud půjdete na jaře, možná uslyšíte slavíky a puštíka, v každém ročním období určitě rozluštíte letopočty a popovídáme si o pravěku. Ale čeká vás také mnoho hledacích úkolů, které máte tak rádi.

Stejně jako k našim ostatním výletům jste také k dnešnímu dostali originální mapu s vyznačenou trasou. Pokud půjdete správnou cestou, budete se pozorně rozhlížet, číst texty a poslouchat, co říkají rodiče, jistě splníte všechny úkoly. Umíte-li už psát, doplňte podle uhodnutých slov tajenku a pečlivě ji uschovejte. Pokud ji po vyluštění přinesete do Kavárny NA KAFÍČKO, Nové hospůdky (dům U Korycha) nebo Restaurace Špejchar, dostanete za ni malý dáreček.

Mapa výletu

Doplňovačka

Naše putování začíná v centru obce, které ovšem jako centrum moc nevypadá. Velké Přílepy se nacházejí 6 km severozápadně od pražské severní části Suchdol a 11 km jižně od Kralup nad Vltavou a nemají náměstí, na jaké býváme u jiných obcí a měst zvyklí. Proč? Dozvíte se za chvilku. :)

Od autobusové točny, vedle které je parkoviště, opatrně kolem keřů vstoupíme do malého parku, kde najdete Strom čtenářů. Napravo vidíme budovu obecního úřadu a knihovny. Zdejší **knihovna** má ve znaku **sovu**, což je symbol moudrosti. Pyšní se jím zaslouženě, protože bez pomoci moudrých, a navíc hodných a vzdělaných paní z knihovny by tento text ani výlet nikdy nevznikly.

Sovy nám budou dělat společnost po celou trasu. Skvělou, protože jsou milé, krásné a chytré. Prostě jako vy, takže si budete rozumět. Jen ten denní režim mají trochu jiný… :) Málokdo z vás by byl asi nadšený, kdyby musel celou noc někde poletovat – a ve školce, škole či práci pak přes den spal jako dudek. V noci ožívající děti by to asi přežily, ovšem paní učitelky určitě ne. Je tady mezi námi nějaký lidský sůváček či sůvička, co jsou založením spíš noční ptáci? :) Nebo převažují skřivani, co ožívají s ranním kuropěním a do postelí padají se slepicemi?

Nejprve se v parku zastavíme u **meteorologického sloupu.** Čeká nás u něj první dnešní otázka.

Nad sloupem jsou totiž vidět dva zvonečky. Víte, proč tam jsou?

Podívejte se kolem, jestli je neuvidíte třeba i někde na domech.

Zvonečky totiž k téhle obci patří, má je ve znaku. Jsou symbolem dvou kaplí – původně zvonic – v jednotlivých historických částech obce (Kamýk, Velké Přílepy).

Obě kapličky během našeho putování uvidíme, ale teď je třeba získat první písmenko do tajenky. Možná vám s ním budou muset výjimečně pomoci rodiče. Písmenko je trošku záludné, tak nás jistě pochopíte. :)

Znáte příběh o hrbatém zvoníkovi a krásné Esmeraldě z Paříže? Podle známé knihy Victora Huga vznikla i animovaná pohádka *Zvoník u Matky Boží* a ještě dříve prastarý film s tehdejší superhvězdnou italskou kráskou Ginou Lollobrigidou. Dodnes jí to v něm sekne…

1. **Jak se jmenoval zvoník, který se do Esmeraldy zamiloval?**

Po chodníku pokračujeme doleva podél Podmoráňského potoka. Před námi je krásně nově vybudovaný **park V Luhu**. Máte s sebou pejska? Tak ať si hezky zacvičí na psích prolézačkách, které jsou v parku instalovány a vy si zacvičte s ním. Z parku si asi po 50 metrech uděláme malou odbočku doprava k dětskému hřišti, kde si můžete pohrát a také si prohlédnout pomalovanou zeď. Než k ní dojdeme, řekneme si něco málo o historii obce.

V 17. a 18. století byly na území dnešních Velkých Přílep dvě obce – Velké Přílepy a větší Kamýk. Například v roce 1700 žilo v Kamýku ve 22 domech 103 obyvatel, ve Velkých Přílepech v 19 domech 72 osob. Většina se živila zemědělstvím. Hospodářský život obce se příliš nezměnil ani po sloučení obou částí v roce 1864, jen výrazně přibylo obyvatel. Na počátku 20. století už tu bydlelo700 osob, což bylo dost. Kromě zemědělských usedlostí přibylo mnoho drobných živností, jejichž rozvoj přervaly obě světové války. Po té druhé přišla pohroma: násilné vyvlastnění a kolektivizace zemědělství. V roce 1950 bylo založeno Jednotné zemědělské družstvo Rudá záře se sídlem Velké Přílepy, které hospodařilo na obrovské výměře severní části okresu Praha-západ. Následky tohoto „hospodaření“ jsou v obci cítit dodnes. Nenajdete zde téměř žádné historické budovy, selské dvory a usedlosti, které zde byly po staletí. Některé domy byly zbourány, rybník byl zasypán a původní historické obecní návsi v Kamýku i Velkých Přílepech vlastně zanikly. Ale stále jsou zde krásná místa a s přílivem nových mladých obyvatel a novou výstavbou se obec opět proměňuje a rozšiřuje, v roce 2022 zde žilo více než 3500 obyvatel.

Už jste u zdi? Dokážete vyjmenovat všechna zvířátka, která na ní vidíte? Ukažte na ně prstem a udělejte zvuk, který vydávají. U tří zvířátek (hlavně v pravé části zdi) to půjde dost těžko. :) Tak alespoň napodobte nějaký jejich pohyb.

Máte nějaké z těchto zvířátek doma? My máme psa Aragorna, kočky Romea a Julii, želvu Tajtrlíka a mnoho akvarijních rybiček. A náš kohout se jmenuje David Gahan. Fanoušci kapely Depeche Mode pochopí. :)

Jak se jmenuje nejbarevnější zvíře na zdi?

Vrátíme se na pěšinku k potoku a kolem školky projdeme celý park. Školka je moc pěkná. Jmenuje se Jablíčko a můžete u ní vidět perníkovou chaloupku i loď.

Jak se jmenovaly děti z pohádky O Perníkové chaloupce? Co mlsaly? Jak se jim podařilo přelstít zlou ježibabu?

Slabozraká lesní důchodkyně zareagovala na šramocení na střeše opuštěním chaloupky a poněkud slaboduchou otázkou: „Kdopak mi tu loupe perníček?“

Jeníček se samozřejmě nepřihlásil. Kdo by se sám udával? Co tedy odpověděl? Kdo si vzpomene?

„To jen větříček, to jen větříček!“

Máte rádi perníček? A jablíčka? Kdopak má nějaká ke svačince v batůžku? Určitě jsou zdravější než sladké perníčky, natož pak nějaký perník.

Vraťme se ale od návykových mlsů raději ke vzdělávání a vědomostem. Kdo první najde naučnou tabuli na konci parku? Jdeme hledat zvonečky a také křížek nebo spíše velký kříž. Vidíte ho na fotce? Tak k němu za chvilku vylezeme!

3. **Opište první slovo na tabuli.**

A zkuste ho také pantomimou předvést. A teď jeho opak. :)

Věděli jste, že je oblast Velkých Přílep spolu s okolními archeologickými lokalitami v Úněticích, Černém Volu a Libčicích nad Vltavou jednou z nejstarších sídelních oblastí v Čechách? Pravěcí lidé zde žili již od mladší doby kamenné.

Představte si, že žijete v té době. Jaké by to asi bylo? Vodu byste pili z potůčku, lovili mamuty či jiná zvířátka a sbírali lesní plody a med. A když byste si chtěli udělat polévku, tak byste to všechno smíchali a nějak ohřáli na ohni. To by byla mňamka! :)

Vzpomenete si na nějakou pohádku či večerníček, které se odehrávají v pravěku?

Co třeba *O človíčkovi?* Nebo také jeden díl příběhů školáků ze 3. B. Jak se jmenovali?

Jasně, Mach a Šebestová. A jak se jmenuje jejich spolužák, který měl angínu?

Křestní jména po vás nechceme, ona vlastně ani žádná v těchto příbězích nezazní. Nebo si snad vybavíte, jak na hrdiny volala maminka? Nevybavíte, protože na ně nevolala. Jaká jména byste jim dali vy? My Petr a Eva. Petr Mach a Eva Šebestová, to zní docela fajn, že? :) Nebo by byli lepší Adam a Eva? Romeo a Julie? Eva a Vašek? Libuše a Přemysl?

Než dojdeme k vodní nádrži, můžeme si klidně zazpívat.

My jsme žáci třetí bé,
bereme však na sebe
podobu zajíce,
žirafy či krabice.

To je pěkná směsice.

Můžem bejt i rohože.
A to všechno protože,
vlastníme nakrátko
utržené sluchátko.
Taky jedno zvířátko.

Rybníček je hezký, že? Je nedávno zrevitalizovaný. Co to znamená? Že už byl tak starý a po všech stránkách vyčerpaný, unavený a zašlý, že potřeboval omlazovací kúru. Novou vitalitu, chuť do života! Tak mu lidé dopřáli něco jako plastickou operaci, ale lepší, protože vydrží déle než běžné. Najděte u něj cedulku, na které se píše, kolik obnova stála. Opět jsou zde zvonečky! Asi zvoní rybníčku na lepší časy. A jeden stromeček. Jaký je to asi druh? Poznáte to?

Vidíte na vodě nějaké zvířátko. My viděli kachnu s kačerem.

Věděli byste, čím se liší kačer od kachny? A proč tomu tak je?

Kačer je vždy barevnější *než jeho nápadnice. Má modrozelenou hlavu a na krku bílý proužek. Samička je celá hnědavá, jen při letu se její křídla zbarvují lehce do modra. Proč na kačenčích holkách příroda tolik šetřila? Z prozíravosti. Chtěla, aby byly nenápadné, když sedí na vajíčkách. Kačer, který má za úkol případné útočníky od hnízda odlákat, naopak vidět být musí. Pěkný je i kvůli tomu, aby padl do oka co největšímu počtu kačenek a ty s ním díky tomu měly co nejvíce káčátek. Emancipace prostě ještě v kachním světě neproběhla.*

Vystoupáme mírným svahem nad vodu a vydáme se doleva do **ulice Halasovy**. Zkuste se vyfotit u zrcadla tak, abyste se do něj všichni vešli. :)

Najděte dům se čtyřmi túje mi zastřiženými do jehlanu.

Teď ještě zjistit, co je to túje a jak vypadá jehlan, že? :) To zvládnete!

Až najdete túje, budeme na sloupech a zídkách hledat jeden meteorologický úkaz. Vypadá trošku jako zmije. Vidíte ho? Namalujte jeho tvar prstem nebo klacíkem na chodník.

Na konci ulice se dáme doleva směrem do **ulice Kladenské** a obejdeme vodovodní hydrant. :)

4. **Jakou má barvu?**

Hned na rohu Kladenské je zajímavý modrý dům. Je to jedna z nejstarších staveb v obci a má také moc zajímavou historii. Kus skály, kterou vidíte nad domem, je také jeho součástí. Dokonce i dnes. Jistě v ní v nějaké puklině hnízdí nějaká sovička. Tady se jí nepochybně moc líbí!

Ale vám se asi nejvíce líbí hrnečky na plotě, že?

Podívejte se na štít domu a přečtěte letopočet. Vidíte rybku?

Je to symbol, který byl hojně používán ranými křesťany jako tajné znamení v dobách, kdy byli pronásledováni Římany. Těm se zvěsti o příchodu Mesiáše pranic nelíbily. Natož nějaký Bůh, který měl nahradit ty jejich... Křesťané byli prostě rebelové, které bylo třeba potlačit.

Aby nebyli tehdejší první křesťané lapeni, uvězněni, mučeni a tak podobně, scházeli se v utajení. Symbol ryby používali například k označování potkávacích míst a kobek. Kříž by byl moc okatý. Když křesťan potkal na ulici cizince, nakreslil do hlíny ulice jeden z oblouků ryby. Pokud cizinec dokreslil druhý, oba věřící věděli, že jsou v dobré společnosti. Ježíšova ryba se stala vůbec první moderní ikonou křesťanství. Dnes lze tento symbol nalézt například v podobě samolepek na autech, na přívěscích či jiných šperc ích, které symbolizují, že je nositel křesťan. Jako logo používají rybu i některé společnosti a univerzitní spolky.

Jestli měl tento dům něco společného s křesťanstvím, nevíme. Třeba v něm jen měli rádi ryby. Je to dost pravděpodobné, protože protější dům je bývalá synagoga, tedy židovský kostel. A Židé mají kromě jesetera a úhoře ryby povolené.

Kde se v Kamýku vzala synagoga? Logicky. Kdysi v této obci žila docela významná židovská komunita.

Svatostánek si postavila v 19. století, v písemných pramenech je zdejší synagoga poprvé doložena roku 1840. Bohoslužby se tu konaly do počátku 20. století. Po roce 1923 však byla budova přestavěna v truhlářskou dílnu a dům. Po válce a na konci 20. století se dočkala dalších přestaveb... A dodnes slouží jako normální rodinná vilka.

Jdeme dále po chodníku, opatrně přejdeme rušnou silnici a jsme na bývalé kamýcké návsi. O kapličkách jsme už dnes mluvili. Kdo uvidí první z nich? A kdo ji první oběhne?

Na místě původní barokní kaple z roku 1772 byla v roce 1880 postavena novorománská **kaplička sv. Gottharda**. Má věžičku, ve které je zvon. Kupodivu stále vypadá tak, jak byla na sklonku 19. století postavena. A dokonce v ní je i barokní rám oltářního obrazu z původního vybavení předchozí kaple, který byl díky sponzorskému daru krásně zrestaurován a můžeme ho tak znovu obdivovat, pokud je kaplička otevřená.

Ví někdo, kdo je to sponzor? :) Máme tady nějakého Gottharda? :)

Asi ne. Tak si o něm něco řekneme.

Svatý Gotthard byl původně benediktinský mnich a následně biskup v Hildesheimu. Pocházel z Dolních Bavor. Jako mnich začínal v roce 990 v niederaltaichském klášteře. Tady byl také později zvolen opatem a proslul důsledným prosazováním zásad svatého Benedikta. Pod jeho vedením vzkvétaly ctnosti, věda i umění. Byl povolán i do jiných klášterů, kde bylo třeba utužit kázeň. Stal se biskupem a horlivě se staral o výchovu a vzdělání mládeže. Pro chudé a nemocné vystavěl velký ústav, budoval kláštery, zřizoval školy. Horlivě pracoval až do vysokého stáří. Zkrocený drak, který bývá zobrazovaný u jeho nohou, symbolizuje úspěšné reformátorské působení. Svatý Gotthard je patronem proti krupobití a modlí se k němu všichni, kdo mají dnu a revmatismus.

Má někdo z vás revma? Tak šup: Najít kopřivu, několikrát se s ní švihnout – a bude klid. :) Možná. Protože podle nových výzkumů revma vzniká v plicích. Takže je přece jen jistější modlitba ke Gotthardovi.

Najděte na kapličce nápis *Léta Páně*. Víte, co to znamená?

Zkratka L. P. (**L**éta **P**áně) se píše před letopočet, který dokládá, kdy byla budova postavena. *Léta Páně* označuje, že se již dějiny počítaly od roku narození Krista. I když nám to dnes připadá divné, dříve tomu tak nebylo. Dny se – pokud vůbec – počítaly nejrůznějšími způsoby a byl v tom docela chaos.

V současnosti dáváme přednost spíš výrazu *našeho letopočtu* (zkratka n. l.) za číslem. Ale *léta páně* jsou pochopitelná i nadále.

Takže tato kaplička byla vystavěna… No, kdypak? Ve kterém roce? :) Pěkně si to přečtěte znovu, ať to zase můžete zapomenout.

Sečtěte všechny číslice letopočtu.

5. **Výsledek napište.**

Pokračujeme nahoru ulicí **Ke Křížku**. Vidíte světle okrový dům, který vypadá, jako že je uříznutý? Tak kolem něj projděte a vydejte se doleva ulicí Krátkou.

Za růžovým domečkem odbočte doprava do uličky beze jména. Zastavíme se až u **památného dubu**. Je mu více než 100 let. Zasazen zde byl přibližně v roce 1910. Kolik mu tedy přesně je? A kolik je vám?

Když sečtete věk všech členů dnešní výpravy, budete starší než dub? :)

Safraporte, to je dneska počítání! Víc než v hodině matematiky. Od číslic rychle pryč! Ať nám to nespočítají!

Vidíte chaloupku Věrušku? A krmítko? A cedulku u dubu? Přečtěte si povídání o něm a my vám k němu přidáme ještě něco navíc.

Dub bílý je opadavý strom vysoký 25 až 35 metrů. Je dlouhověký, bez problémů se dožije i 200 let. Do Evropy byl přivezen v roce 1724. V minulosti bylo jeho dřevo ve Spojených státech ceněno nejvíce ze všech dubů, co jich je. Používalo se hlavně v truhlářství a při stavbě lodí. Pak ale nad ním zvítězilo dřevo rychleji rostoucího dubu červeného. Američtí indiáni používali dub bílý na léčení nemocí, jako jsou průjmy, úplavice, astma, revma a afty. Jak to konkrétně dělali, jsme zatím nikde nevyčetli. Zato jsme se dozvěděli, že semena dubu bílého jsou jedlá a mají nasládlou chuť. My je ochutnávat určitě nebudeme. Raději si dáme nějakou normální sváču. Třeba právě na lavičce pod památným dubiskem. Ale co to? Něco je do ní vyřezáno…

6. **Jaký obrázek je na lavičce?**

Pokračujeme starým úvozem, který by se mohl jmenovat třeba Slavičí. :) Paní Marie, hlavní poradce tohoto výletu, nám prozradila, že tady na jaře hnízdí slavíci, i když jich už ubývá a stěhují se spíše na kopec Hajnice, kde mají asi větší klid a tolik lidí tam nechodí. Ale stejně nás to moc potěšilo, protože slavíka máme ve jméně.

Proslulý sólista mezi našimi ptáky se ze zimoviště vrací na přelomu dubna a května. A ihned začne koncertovat. Asi z radosti, že je zase v Čechách a opět nás vidí. Klidně pěje celé hodiny, v květnu však nejhoroucněji zvečera a před svítáním. Kupodivu spíše skrytý někde v křoví či na pařezu. Výšky ani otevřené prostory ho dvakrát nelákají. Asi se stydí, nechce být moc viděn. Také vám není milé, když vás někdo nutí zpívat nebo recitovat básničku někde na pódiu? Máte

trému jako trám...? A přitom vám to z vás ve vaně nebo sprcháči létalo jako po mýdle!

Jestli si tedy chcete užít slavičího zpěvu, musíte putovat spíše navečer, a určitě ptáčka nejdřív nevyhlížejte, nepátrejte po něm. Buďte pěkně potichoučku a mějte nastražené uši.

Pokud ale spatříte opeřence, který je jen o něco větší než vrabec, v podstatě hnědý, pouze se šedobéžovou spodní částí těla a nevýrazným světlým proužkem nad okem, tak je to pan Nachtigall – slavík. :) Nezpívá-li, tak se mu zrovna nechce. Zda jde o slavici nebo slavíka, se ani nepokoušejte rozpoznat. Na rozdíl například od kačera a kachny vypadají samička a samec stejně.

Jak slavík voní? My k němu nečuchali, ale pokud procházíme úvozem na jaře, výrazně cítíme něco jiného. Ne, nestojíme v kravinci ani v jiném ee, jak by se škodolibkové mohli domýšlet. Na jaře naše nosíky opanuje omamná vůně fialek, které v úvozu kvetou. Jakou mají barvu? Kdo řekl, že žlutou? Tak pět dřepů!

Na konci úvozu se dejte doprava. Cesta vede kolem nových stájí, je veřejná, takže odvážně do toho. U lesa narazíme na pěšinku, která nás zavede na překrásné místo. Jmenuje se **U Křížku**. Kočárky bohužel neprojedou, ale i tak alespoň části výpravy kratičký výšlap doporučujeme.

V okolí Velkých Přílep z rovinaté krajiny vystupuje hned několik kopců, vrchů či pahorků tvořených tvrdší křemennou horninou. Obecně se jim říká kamýky, a jak již dobře víme, dnešní část obce Velké Přílepy dostala právě tohle jméno. Dal by se tak tedy nejspíš pojmenovat i pahorek, na němž jsme se právě ocitli, jenže už by těch Kamýků bylo asi moc. V mapě ale pojmenovaný není...

Nechcete si ho tedy pro sebe pojmenovat sami? My chtěli. Vymysleli jsme Přílepík. Když už jsme ve Velkých Přílepech. Co napadá vás?

Ať vás napadne cokoli, nic to nezmění na skutečnosti, že vršek pahorku zdobí z daleka viditelný kříž.

O tom, proč zde byl vztyčen, vypráví místní legenda. Její hlavní hrdinkou je abatyše (ředitelka) kláštera Svatého Jiří, kterému Kamýk dlouhá staletí patřil. Když sem jela kočárem, splašili se jí koně. Abatyše se tak ocitla ve velkém nebezpečí. Zachránil ji jeden odvážný kamýcký poddaný. Nezaváhal, přiskočil a koně zastavil. Abatyše pak na paměť své záchrany nechala postavit na skále kříž a zachránci darovala jeden z klášterních statků. K této události mělo dojít začátkem 18. století, což prý bylo dříve na kříži zaznamenáno. Včetně přesného letopočtu.

Podle dalších pověstí křížek nepřipomíná šťastnou záchranu, ale naopak tragédie. Jedna vypráví příběh místní hraběnky, co si ráda vyjela na koni. A právě v těchto místech ji přepadli loupežníci. Pokusila se jim ujet... I s koněm se zřítila ze skály a oba se zabili.

Třetí možnou hrdinkou, na jejíž památku je zde křížek postaven, je chůva. Ze skály tady spadla nešťastnou náhodou. Bohužel i s dítětem, které měla na starost.

Šlapeme do kopce a hledáme tajné znaky na skalách. Je jich tady hned několik. Kdo ví, co znamenají?

Ještě se chytnout lana, vytáhnout se nahoru – a jsme na vrcholu. Výhled je překrásný! A ten pocit...

Není vám najednou nějak jinak? Lidem vnímavějším na magické zemské energie se to totiž na tomto místě stává. Někoho mohou brnět prsty, jiného bolet hlava, někdo se zase může cítit úplně parádně.

Podle známého psychotronika Pavla Kozáka je vrch obdařen silnou pozitivní energií a je energeticky spojen s některými místy v okolí i v Praze (Levý Hradec, hradiště podhoří a Džbán, kostelík v Jenerálce, kostel sv. Markéty v Břevnově). Lze zde dokonce pocítit zbytkovou energii neolitických gigantů, jak badatel uvádí ve své knize *Tajemná místa Prahy*. Kromě toho tato energie chrání celou obec Velké Přílepy, která se pod ním rozkládá. V každém případě působí blahodárně. A působila tak i v minulosti. Možná proto se ke křížku každoročně pořádaly poutě. Jako poděkování za ochranu i k nabytí čerstvých sil.

Jsme v půlce výletu, krásně nabití. Můžeme se tedy vrátit dolů k pěšince a najít zde další cedulku. Začíná slovy: *Jak dlouho...*

7. **Opište poslední slovo prvního odstavce.**

Pokračujeme po stezce kolem stájí až k místu, kde vidíme modrou turistickou značku. Tady se dáme doleva novou cestou mezi výběhy s koňmi až ke kaštanu.

Právě zde na křižovatce polních cest stával v sousedství vzrostlého kaštanu od nepaměti další **kříž**. Dle dobové fotografie byl vysoký, dřevěný a spočíval na kamenném podstavci. Zdobila ho postava Krista namalovaná na plechové desce. V kronice obce se nepodařilo dohledat, kdy kříž zmizel, ale zmizel. A to navždy.

Ovšem dnes na tomto místě opět křížek – i když odlišný – zase stojí. V roce 2005 byl obnoven členy *Kamýckého sdružení pro klidné bydlení*. A my jim za to tleskáme, protože se sem opravdu hodí!

Teď pozor! Nepokračujeme po modré turistické značce, ale jdeme rovně. Jako bychom chtěli kopec obejít zleva... Asi tak po 100 metrech stezka odbočuje do polí. Následujeme ji. Než však zabočíme, mohou se ještě případní zájemci zajít podívat na **vrch Hajnice**.

Za druhé světové války tady i v okolí probíhal aktivní protifašistický odboj, po jehož rozbití byla řada odbojářů zatčena a vězněna. Na vrchu je možno nalézt zbytky bunkru, ve kterém se vojáci schovávali a ze kterého podnikali bojové výpravy.

Jinak odtud moc velký výhled není. Vrchol kopce je zarostlý stromy, U Křížku byl lepší, že?

Žije zde však puštík obecný, což je krásná sovička.

Má dokonalé mimikry. Zbarvení jeho peří skvěle imituje kůru stromů. Podle barvy dostal i své anglické jméno „tawny owl“, což v překladu znamená zlatohnědá sova. Jako jedna z mála sov má celočerné oči. V době námluv se ozývá typickým houkáním „hůůůůůůůů-huhuhu-hůůůůůů“.

Zkuste zahoukat jako puštík. :)

Tato roztomilá sova zažila svou chvilku slávy i ve filmu. Kdo by si nepamatoval sovu Rozárku z oblíbené pohádky *Tři oříšky pro Popelku*? Ano, Rozárka je puštík obecný. :) (Možná spíš puštice.)

8. **Jak se jmenovala zlá nevlastní sestra Popelky?**

(napovíme, že její jméno začíná na D)

Až slezeme z vrchu, vydáme se polní cestou s nově vysázenými stromečky směrem k benzinové pumpě a ještě si chvilku povyprávíme.

Představte si, že i v těchto místech našli archeologové mnoho prastarých nástrojů. Pravěké sídliště na jižním okraji obce na takzvaném Ženíškově poli spadá do období únětické kultury, což je starší doba bronzová (2000–1800 př. n. l.)

Únětická kultura hrála ve střední Evropě vůdčí úlohu asi 500 let. Její jádro se nacházelo v Čechách. Územím už tehdy procházely důležité obchodní cesty spojující sever a jih, po kterých putovalo různé zboží. Zejména měď, jantar a další tehdejší „poklady“.

Většinu toho, co archeologové o této kultuře vědí, vykoukali z pohřebišť. Únětická nebývají příliš velká (většinou do 40 hrobů), ale našla se i pohřebiště větších rozměrů. Z té doby jsou také známy jámy únětického typu. Byly často velmi hluboké a prostorné, s válcovitým hrdlem a rovným dnem. Nejčastěji sloužily jako obilnice. Z bronzových nástrojů se používaly dýky, sekery, dláta. Rovněž byly nalezeny bronzové šperky – záušnice, náušnice, závěsky do vlasů a jehlice. Bronz byla ale vzácnost, takže četnější byly předměty kamenné, kostěné a vyrobené z parohů. Nesmíme zapomenout na keramiku. Té bylo habaděj.

A jak to všechno víme? Protože všechny tyto předměty se na nalezištích v okolí Prahy a na Moravě našly. Třeba právě v těch jámách. Když prostě někde něco zahrabete, musíte počítat s tím, že to dříve či později zase někdo vyhrabe.

U benzinové pumpy máme dvě možnosti: Můžeme jít pár metrů vlevo podél silnice a přibližně za 2 minuty dojít na autobusovou zastávku s přechodem pro chodce. Nebo se k ní vydat jinak. Za benzinkou si to namířit rovně ulicí Pod lesem, uhnout doprava u dětského domečku na stromě a Pražskou ulicí dorazit k přechodu z druhé strany (asi 10 minut).

Každopádně se všichni sejdeme u přechodu a rušnou silnici opatrně přejdeme. Že jdeme správě, poznáme podle toho, že před sebou vidíme krásnou a velkou malbu na omítce zdi u autobusové zastávky. Kolik napočítáte zvířátek? Jsou tam

nějaká stejná jako na zdi u hřiště na začátku výletu?

Na obrázku najděte restauraci, která kdysi patřila panu Korychovi.

9. **Jak se jmenoval křestním jménem?**

Dvořákovou ulicí nyní pokračujeme až na její konec. Nezapomeňte se podívat za plot mateřské školky, která je skoro až na konci. Mají tam obrovského živého králíka a slepičky.

V této části výletu se setkáme s různými druhy řadových domů. Ty tady samozřejmě ještě před třiceti lety nebyly, byla tady pole a rozlehlé ovocné sady. Někdo tu už ale před 5000 lety žil. Možná tu měl i trvalé bydliště, byť úřady nezaznamenané. Ano, pravěcí lidé. :)

Sídliště kultury nálevkovitých pohárů z pozdní doby kamenné (3500–2000 př. n. l.) v místech dnešní Dvořákovy a Smetanovy ulice je největším doposud objeveným sídlištěm této kultury v Čechách.

Neuvěřitelné!

Kultura nálevkovitých pohárů je archeologická kultura staršího eneolitu. Jsou pro ni typické keramické poháry s nálevkovitým hrdlem a bohatým zdobením, které se začaly objevovat od 4. tisíciletí př. n. l. tehdejší lidé samozřejmě nepoužívali jen poháry, ale také kamenné a kostěné nástroje, s nimž dokázali vytvářet i různé „jemnůstky“. Rovněž byly vykopány měděné předměty (nejčastěji šperky, či dokonce ploché sekery). Sídliště vznikala na vyvýšeninách i v nížinách a v některých případech byla opevněná. Pohřbívalo se v mohylách a v pozdějších dobách v žárových hrobech.

Teď si školáky vyzkoušíme. Dnes jsme mluvili o únětické kultuře a nyní o kultuře nálevkovitých pohárků. Která je starší?

Kdo neví, po jedné noze doskáče k nejbližší popelnici. :) A za domácí úkol si nastuduje kulturu popelnicových polí.

Na konci Dvořákovy ulice odbočíme doleva, po vyznačeném přechodu přejdeme silnici a zamíříme až k ulici **Emy Destinnové**. Do ní však vejdeme, jen pokud je venku bahno. Nebude-li, vydáme se pěšinkou podél plotu napravo kolem koncových domů až do ulice Dany Medřické. Cestou potkáte madonku, tak jí zamávejte. :)

Pokud bude bahnivě, svěřte se asfaltu ulice Emy Destinnové či jakékoli jiné vedoucí směrem dolů k parku. A kdo ví, proč se přechodu na silnici říká „zebra“? :)

Jak sami dobře vidíte, díky novým domům se z poměrně malé obce stala velká. Původních obyvatel je v ní v poměru k „náplavě“ pomálu. Do obce se stěhují především mladí lidé. S věkovým průměrem pod 33 let patří Velké Přílepy k nejmladším v republice.

V parku se vám bude líbit. Je zde krásné dětské hřiště a také tu na vás čeká další písmenko do doplňovačky.

U každého stromu kolem hřiště jsou cedulky s jejich latinskými názvy.

Najděte jinan dvoulaločný.

10. **Napište jeho druhé (druhové) latinské jméno.**

My máme tento strom moc rádi, protože zbožňujeme knížky od Jaroslava Foglara a jedna z klučičích part ve Stínadlech se jmenuje právě podle této dřeviny: *Uctívači Ginga*.

Do Stínadel za Rychlými šípy mimochodem také vede jeden z našich výletů s tajenkou. Za deset let naší existence je to ten vůbec nejstahovanější. Vontové z nás radost nemají! :)

Až si pohrajete, přejděte lávku k rybníku, obejděte ho a vstupte na chodník v **Podmoráňské ulici**.

Napravo nad vámi je další z vrchů, na který můžete vylézt. Udělejte to ale až po skončení tohoto výletu. Pokud vám zbudou síly, vemte to z druhé strany. Odsud je výlez dost nebezpečný.

Z vrcholu uvidíte zvláštní stavbu. Je to ženská věznice, pobočka ruzyňské. Po amnestii Václava Klause v roce 2013 byla dva roky zavřená.

Což nám připomíná, že už vás určitě bolí nožičky. V blízkosti věznice ale není pro jistotu radno sedět, aby se to neprotáhlo.

Takže se vzchopte, protože pro poslední písmenko je potřeba ještě jednou z ulice odbočit. I když už jste opravdu jen kousek od cíle.

Za zatáčkou tedy přímo pod skálou zatočte z Podmoráňské ulice doleva do ulice Roztocké a najděte **kapličku Panny Marie**.

Na kapli je věžička a v ní zvon. Visí sice na původním závěsu, ale je novodobý. Původní musel být v roce 1959 sundán, jelikož se rozbil. Jeho torzo bylo o deset let později nalezeno ve sklepě budovy místního kina a předáno do Středočeského muzea v Roztokách. Nový zvon byl do věžičky zavěšen v roce 1994.

Už víme, co znamenají písmenka L. P., takže teď už budeme jen hledat letopočet.

11. **Opište třetí číslici.**

Nyní uděláme čelem vzad a Roztocká ulice nás dovede k meteorologickému sloupu, kde už jsme dnes byli.

Meteorologický sloup je malá dekorativní věžovitá stavba s meteorologickými přístroji samostatně postavená ve veřejném prostoru. Původní význam povětrnostních sloupů byl zejména estetický, vzdělávací, popularizační, meteorologický a všeobecně informační. Nezapomínejme, že mobily z hlediska dějin ještě nedávno nebyly…

Když si předcházející popis přeložíme do lidštiny, je takový sloup prostě něco jako pouliční hodiny. Jenom neukazuje čas, ale počasí. Teplotu, tlak vzduchu a vlhkost. Kolik je stupňů právě teď? Když je sloup mokrý, prší. Tak doufejme, že ho máte suchý. Velkopřílepský nově slouží také jako informační tabule obecního úřadu.

Určitě se na něj nepodepisujte. Ani formou graffiti. Proč? Protože „jména hloupých na všech sloupích“, jak praví stará moudrost.

Máme vyluštěno. Copak to na vás kouká z tajenky?

Je to latinský název stromu, o kterém jsme dnes mluvili. Vzpomenete si, kde to bylo? :)

Teď už jen stačí zajít do Kavárny NA KAFÍČKO, Nové hospůdky (dům U Korycha) nebo Restaurace Špejchar a vyzvednout si dáreček. Hezky za něj poděkujte, my děkujeme také. Samozřejmě ne za dáreček, ale za pomoc s výletem a jeho poskytnutí všem výletníkům ZDARMA.

Doufáme, že se vám dnešní výlet s tajenkou líbil.

Přejeme šťastnou cestu domů a těšíme se zase někdy na našich tajenkových trasách na viděnou! :)

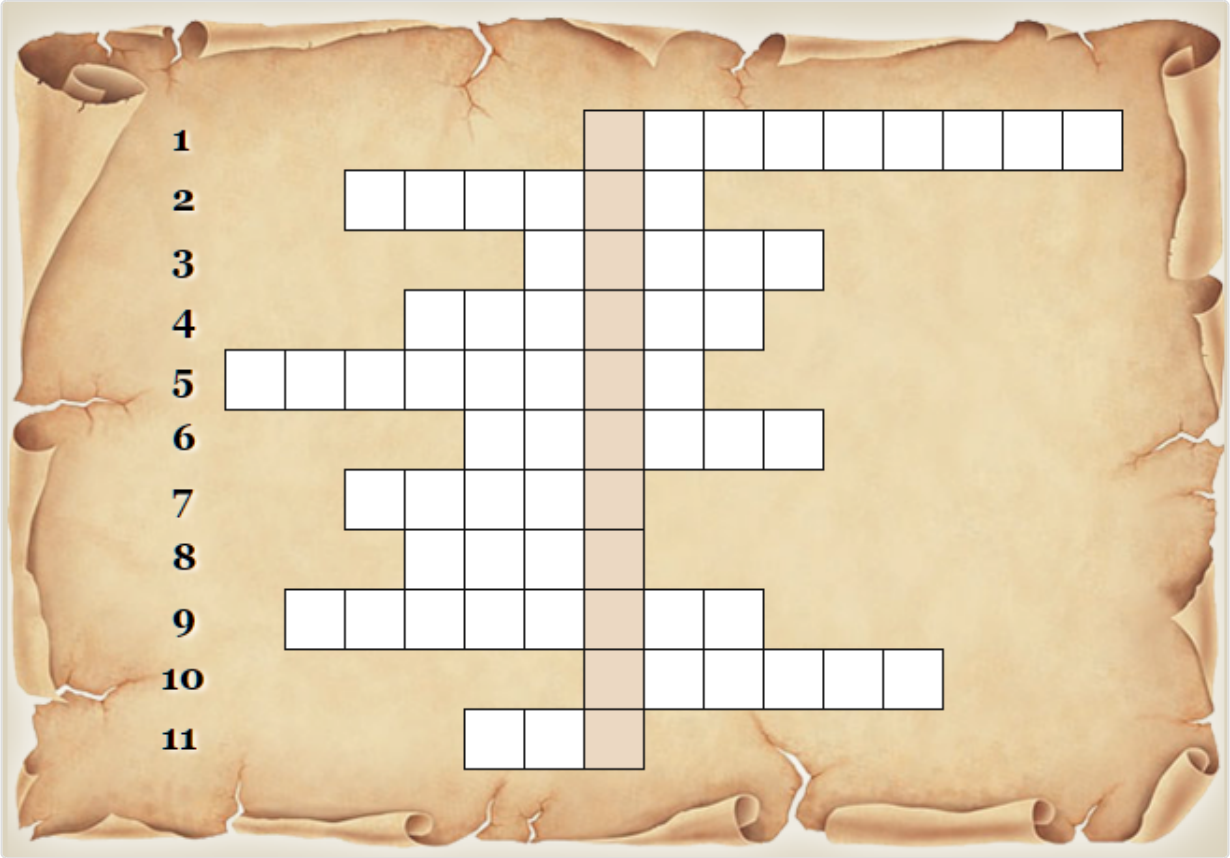
Tip na prodloužení výletu:

Pokud byste si chtěli výlet protáhnout a vylézt na vrch Skalka, je potřeba jít ulicí Formanskou, pak odbočit doprava do Sportovní a pěšinka vás odvede na vrchol. Je odsud hezký výhled na řadové domky, odkud jsme právě přišli. A je tady také dětské hřiště.

V textu byly mimo jiné použity informace ze Sborníku obce Velké Přílepy, z webových stránek www.kudyznudy.cz, www.pasti.cz, www.birdlife.cz, chrz.wz.cz, za které moc děkujeme.

Otázky k tajence

1. **Jak se jmenoval zvoník?**
2. **Jak se jmenuje nejbarevnější zvíře?**
3. **Opište první slovo na tabuli.**
4. **Jakou má barvu?**
5. **Výsledek napište.**
6. **Jaký obrázek je na lavičce?**
7. **Opište poslední slovo prvního odstavce.**
8. **Jak se jmenovala sestra Popelky?**
9. **Jak se jmenoval křestním jménem?**
10. **Napište jeho druhé (druhové) latinské jméno.**
11. **Opište třetí číslici.**

A co můžete vyhrát?

Tajenku posílejte na e-mail **veldo@veldo.cz**. Můžete ji také poslat ve zprávě na náš Facebook "Velká dobrodružství". Každý měsíc vylosujeme jednoho z výletníků, kterému pošleme našeho **Lumpardíka z podhradí**. Vždy připojte celé jméno, adresu a také kód výletu.

Výlet stažen z www.veldo.cz | © Velká dobrodružství

Vytvořeno: 10.11.2026 22:54